

Nykypäivän opettajat – nuorten elämän hallinnan avustajia ja byrokratian pyörittäjiä – mikä on ammatillisen osaamisen tulevaisuus?

Kodissamme korjaustöitä tehnyt remonttimies kertoi ohimenneen töitä tehdessään, että hän nuorena miehenä suunnitteli ryhtyvänsä leipuriksi, koska hän tiesi olleensa lahjakas alalle. Remonttimies muisteli, että joskus kun kaverit olivat pihalla pelaamassa jalkapalloa, hän samanaikaisesti leipoi pullia harrastukseksi kotona. Ollessaan 1990-luvun alussa peruskoulusta tet-harjoittelussa (työelämään tutustumisharjoittelussa), hän innoissaan kysyi yhdeltä leipurilta, miten hän on viihtynyt leipurin työssä. Leipuri naurahti ja vastasi sarkastisesti, että ”jos et elämältäsi mitään hyvää halua, niin ryhdy sitten näihin töihin, saat ainakin herätä aikaisin”. Vaikka remonttimies kertoi viihtyneensä ja nauttineensa tet-harjoittelun ajan leipomossa tekemästään työstä, niin yksittäisen leipurin kommentit jäivät painamaan hänen mieltään ja vaikuttivat lopulta häneen niin paljon, että leipurin ura sai jäädä. Myöhemmin hän kertoi valmistuneensa kokiksi, mutta niissä töissä hän ei lopulta viihtynyt.

Edellä mainittu on hyvä esimerkki siitä, millainen vaikutus yksittäisen aikuisen henkilön kommentilla voi olla nuoren henkilön tulevaisuuteen ja ammatin valintaan. Tämä tulisi kaikkien nuorten kanssa työtä tekevien aina muistaa. Yrittäjien, työpaikan työntekijöiden ja ammattioppilaitosten opettajien näyttämällä esimerkillä ja asenteilla on suuri merkitys siihen, millaisista leipureista ja kondiitoureista ja heidän työnsä tuloksista yritykset saavat tulevaisuudessa nauttia. Jos kaikilla on aina kiire, eikä kukaan oikeasti ole kiinnostunut nuoresta työpaikalle saapuneesta harjoittelijasta, ei kannata kauheasti ihmetellä, jos nuori harjoittelija ryhtyy nopeasti miettimään muulle alalle siirtymistä. Ja mitä huonommilla perusvalmiuksilla nuori lähetetään leipomoon tai konditoriaan harjoitteluun, sen suurempi on negatiivisen palautteen saamisen mahdollisuus. Tämä tulisi ammattioppilaitosten opettajien ja erityisesti heidän esimiestensä ymmärtää, kun ammattioppi-

laitokset lähettävät nuoria yrityksiin harjoittelemaan. Varsinkin nuoren henkilön ensimmäisellä työnantajalla ja ensimmäisillä työkavereilla on usein erittäin suuri vaikutus siihen, millaisen käsityksen nuori saa koko toimialasta. Muutamalla positiivisella kommentilla ja kiinnostuksen osoituksella voi saada paljon positiivista aikaiseksi. Vastaavasti pienellä yksittäisellä negatiivisella kommentilla, kuten yllä mainittu esimerkkikin osoittaa, voi saada aikaan kauaskantoisia seurauksia.

Eryteisesti ammattioppilaitoksilla on erittäin suuri vastuu siitä, minkälaista työvoimaa leipomo- ja konditoria-alalle saadaan tulevaisuudessa. Sen takia on äärimmäisen huolestuttavaa kuulla ammattioppilaitosten opettajilta tuskastuneita näkemyksiä siitä, miten valtiolta on tasaiseen tahtiin vähentänyt opettajien mahdollisuuksia ammatillisen opin antamiseen. Ammatillisen koulutuksen uudistuksen myötä opettajilla on yhä suurempi rooli, kun työpaikalla annettavaa opetusta ja ohjausta suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan. Mutta miten opettajat ehtivät hoitamaan enää varsinaisen opetustyönsä, kun he voivat käyttää siihen nykyisin vain osan työajastaan? Suurin osa heidän työajastaan kuluu erilaisiin byrokraattisiin askareihin ja oppisopimus- ja koulutusso-
pimusten tekemiseen yrittäjien ja muiden yritys-elämän edustajien kanssa.

Edellä mainittu johtaa siihen, että opettajat joutuvat tasapainottelemaan sekä omien esimiestensä että yrittäjien ja yritysten edustajien vaatimusten keskellä. Samalla heidän pitää kuitenkin huolehtia myös oppilaiden hyvinvoinnista, avustamisesta sekä ”siinä sivussa” myös heidän ammattitaitonsa kehittämistä.

Juhlapuheiden mukaan ammatillisen koulutuksen tarkoituksena on varmistaa osaavan työvoiman saanti yrityksille. Miten asia oikeasti on, kun valtiolta näyttää sysäävän varsinaisen ammatillisen opetuksen kiireisten yrittäjien ja yritysten harteille? Kuitenkin ammattioppilaitosten saamaan rahoitukseen vaikuttaa yhä enenevässä määrin heiltä valmistuneiden oppilaiden määrä. Eli mitä enemmän opiskelijoita ammattioppilaitoksista valmistuu, sitä enemmän oppilaitokset saavat rahaa omaan toimintaansa. Tästä rahankeruusta käytetään hienoa uutta nimitystä ”suoritusperusteinen rahoitus”. Kumpi silloin on lopulta tärkeämpää, osaavan työvoiman saanti yrityksille vai rahankeruu ammattioppilaitoksille?

Ei ole todellakaan ihme, jos opettajatkin ovat vaarassa uupua ja hakeutuvat muihin tehtäviin, kun opetustyölle ei jää eikä anneta riittävästi aikaa. Ja aika näyttää, kuinka vahingollinen vaikutus tuolla kaikella on leipomo- ja konditoria-alan osaamiseen tulevaisuudessa.

Käsityövaltaisen leipuri- ja konditoria-alan opettajiksi aikoinaan ryhtyneet henkilöt eivät varmasti voineet kuvitella, mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Valtioval-
lan edustajat järjestelivät asiat ajan myötä siten, että opettajan tehtävänä ei olekaan enää olla varsinaisen opettaja, vaan sekä *nuorten henkilöiden elämänhallinnan avustaja* että *ammattioppilaitosten suoritusperusteisen rahoitusmallin avustava kerääjä*. Tuo kursiivissa oleva olkoon ehdotukseni leipomo- ja konditoria-alan opettajien uudeksi titteliksi.

Mika Väyrynen